

Lokaal onderzoek naar dienstpersoneel

Buitenlandse dienstmeiden in negentiende-eeuws Antwerpen

Vele mensen hebben (over)grootouders die aan het einde van de negentiende of het begin van de twintigste eeuw als dienstbode gingen werken bij een (rijke) familie in de stad of op het platteland. Onlangs verscheen in dit tijdschrift nog een interessant artikel over de bewoners van het kasteel van Niel-bij-Sint-Truiden gedurende de tweede helft van de negentiende eeuw.¹ Onder deze bewoners waren ook verschillende dienstmeiden en ander inwonende personeelsleden aanwezig. Zij passen perfect in de populaire beeldvorming omtrent dienstmeiden in deze periode. Onze verbeelding wordt daarbij gevoed door verschillende boeken, films en televisieseries. De verhalen over de uitgebreide personeelsstaf in de kastelen op het platteland of de grote herenhuizen in de stad zijn alom bekend. De meeste dienstmeiden werkten echter zonder collega's als meid-voor-alles-werk voor de stedelijke middenklasse, net als de vele huishoud- en poets hulpen vandaag. Diane de Keyzer schreef onlangs nog in *De Standaard* over de vaak moeilijke werkomstandigheden en lange werkuren van de meid-voor-alles-werkindevoorbij twee eeuwen.² Haar boek *Madame est servie* is een aanrader voor wie meer te weten wil komen over het alledaagse leven van deze vrouwen.³

Dit artikel koppelt informatie over buitenlandse dienstmeiden uit lokale Antwerpse vreemdelingendossiers en bevolkingsregisters. De digitalisering van de lokale vreemdelingendossiers en het stelselmatig invoeren van de gegevens in een databank, laat toe om dit op een vlotte manier te doen. Deze werkmethode maakt het mogelijk om de levensloop van deze mensen vanaf hun aankomst in de stad tot hun vertrek te reconstrueren. Diezelfde werkwijze kan toegepast worden op andere groepen buitenlanders in de negentiende-eeuwse stad en is nuttig

om individuele levensverhalen te achterhalen. Hopelijk biedt deze studie inspiratie voor verder onderzoek naar de geschiedenis en levensloop van buitenlanders in negentiende-eeuws Antwerpen of elders. Het verdere verloop van dit artikel bestaat uit vier delen. Ten eerste wordt de context van negentiende-eeuws Antwerpen besproken. Vervolgens komen de mogelijkheden van de bronnen aan bod. Daarna wordt de levensloop van twee Nederlandse zussen besproken die beiden in Antwerpen aan de slag gingen. Hierbij zullen zowel de vreemdelingendossiers als de bevolkingsregisters gebruikt worden. In het laatste deel zullen de migratietrajecten, vestigingspatronen en het profiel van buitenlandse dienstmeiden besproken worden die aankwamen in Antwerpen in 1850 en 1880. Voor dit deel wordt enkel gebruik gemaakt van de informatie uit de vreemdelingendossiers.

Dienstmeiden in negentiende-eeuws Antwerpen

Gedurende de negentiende eeuw transformeerde Antwerpen van een regionale handel- en textielstad van ongeveer 50.000 inwoners naar een internationale havenstad met meer dan 250.000 inwoners. Deze groei werd ondersteund door de opening van de Schelde in 1795, het tolvrij maken van de Scheldevaart in 1863 en de aanleg en ingebruikname van de zogenaamde IJzeren Rijn – een netwerk van spoorwegen tussen Antwerpen en enkele Duitse steden – tussen 1843 en 1879. De gunstige positie van de Antwerpse haven trok verschillende handelaars uit binnen- en buitenland aan en in hun spoor ook klerken, gekwalificeerde ambachtsslui en renteniers.⁴ De midden- en bovenklasse in de stad groeide dus aanzienlijk. Dit creëerde een toenemende vraag naar huishoudpersoneel, voornamelijk dienstmeiden,

om voor de kinderen te zorgen, het eten klaar te maken, en uiteraard ook het huis te poetsen. Recent onderzoek van Hilde Greefs en Anne Winter, heeft aangetoond dat – net als vandaag – een steeds groter aantal dienstmeiden uit het buitenland kwam.⁵ Vooral vanuit de Nederlandse grensregio's Noord-Brabant en Limburg en de Duitse grensregio's rondom Keulen en Düsseldorf arriveerden enkele honderden buitenlandse dienstmeiden in totaal per jaar in de Belgische havenstad. Verschillende vragen over deze dienstmeiden zijn tot nog toe onbeantwoord gebleven. Dit artikel zal voornamelijk dieper ingaan op de migratietrajecten en het profiel van deze dienstmeiden.

De bronnen: lokale vreemdelingendossiers en bevolkingsregisters

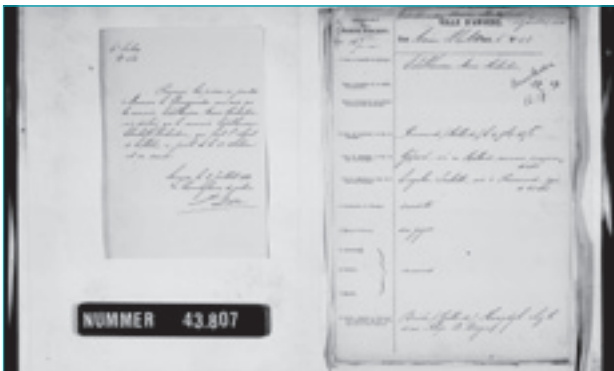
De bron waarop dit onderzoek steunt zijn de lokale vreemdelingendossiers. Sinds 1840 zijn alle lokale autoriteiten in België verplicht om voor elke buitenlander die langer dan twee weken in het land verblijft, zo'n dossier op te stellen.⁶ Het bestaat meestal uit een inlichtingenbulletin en enkele extra documenten, zoals bijvoorbeeld uittreksels uit de burgerlijke stand of politierapporten. Het bulletin is de belangrijkste bron voor deze studie. Het bevat een ingevulde vragenlijst over de vreemdeling met onder meer de voor- en achternaam, het beroep, de geboorteplaats en –datum, partner, ouders, kinderen, voormalige verblijfplaatsen, identiteitsdocumenten, en huidige verblijfplaats in de stad van de persoon in kwestie. De toegankelijkheid van deze vreemdelingendossiers is de voorbije jaren erg verbeterd. Het Felixarchief heeft in samenwerking met Familysearch.org alle vreemdelingendossiers die openbaar zijn, gefotografeerd en online beschikbaar gemaakt.⁷ Daarnaast is er uit enkele seminarieoefeningen over migratie aan de Universiteit van Antwerpen en uit verschillende projecten van Anne Winter en Hilde Greefs – in samenwerking met onder meer Ellen Debackere en Alexander Coppens – een databank ontstaan waarin alle informatie van de bulletins uit 1850, 1860, 1870 en 1880 ingevoerd is. Het Felixarchief werkt zelf eveneens aan een databank voor alle vreemdelingendossiers met een aantal standaardgegevens. Hierdoor zal onderzoek naar buitenlanders in negentiende-

eeuws Antwerpen voor iedereen makkelijker worden. Voor dit artikel werden alle dienstmeiden geselecteerd die in het jaar 1850 of 1880 in Antwerpen aankwamen. Aan de hand van het adres van deze vrouwen op het moment van inschrijving, kunnen ze vervolgens opgezocht worden in de Antwerpse bevolkingsregisters, die op microfilm beschikbaar zijn in de leeszaal van het Felixarchief.

De bevolkingsregisters geven voor elk adres in de stad informatie over elke bewoner. Om mensen in de bevolkingsregisters op te zoeken is het belangrijk om de structuur ervan te begrijpen. Ongeveer om de tien jaar werd in Antwerpen een nieuwe volkstelling gehouden die de basis vormde voor de aanleg van een bevolkingsregister. Dat betekent dat op dat moment de wijkagenten een rondgang deden in de stad en per adres noteerden wie daar woonde. Als iemand binnen de periode van tien jaar verhuisde, moest deze dat aangeven bij de lokale administratie. Aan het einde van de negentiende eeuw, zijn de bevolkingsregisters telkens geordend per wijk, straat en huisnummer. Zo is een adres dat weergegeven is in de vreemdelingendossiers ook makkelijk terug te vinden in de bevolkingsregisters. De bevolkingsregisters bevatten niet enkel een aantal identificatiegegevens per bewoner, maar geven ook weer wanneer iemand toekwam op en vertrok van het gegeven adres met aanduiding van de plaats naar waar deze persoon verhuisde. De koppeling van de vreemdelingendossiers aan de bevolkingsregisters is interessant omdat de laatste ook informatie levert over de huisgenoten en dus ook de werkgevers van de dienstmeiden.

Casestudie: Maria en Elisabeth Edelhousen

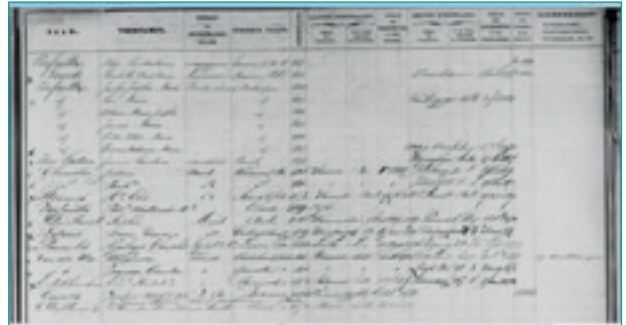
Het levensverhaal van Maria en Elisabeth Edelhousen is kenmerkend voor dat van veel buitenlandse dienstmeiden in negentiende-eeuws Antwerpen. Maria kwam aan in Antwerpen in 1880. Uit haar vreemdelingendossier blijkt dat ze op elf november 1851 geboren werd in Roermond – een stad in het midden van Nederlands Limburg. Nadat ze haar vader verloren had, vertrok ze op achtentwintigjarige leeftijd naar Antwerpen om daar als dienstmeid te gaan werken in een gezin dat woonde in de Charlottalei 43 (zesde wijk). Daarvoor had ze een tijd in Breda gewoond.

Vreemdelingendossier van Marie Hubertine Edelhousen. Bron: Felixarchieef Antwerpen, Vreemdelingendossiers Antwerpen, 43807.

Uit de index van de vreemdelingenregisters blijkt dat voor haar jongere zus, Elisabeth Edelhousen, eveneens een vreemdelingendossier opgesteld is. Zij kwam aan in Antwerpen in 1873 en begon meteen als dienstmeid te werken in de Bredestraat 20 (vierde wijk). De echtgenote van het gezinshoofd was zelf afkomstig van het Nederlandse Boxmeer, op zestig kilometer van Roermond. Het zou kunnen dat deze echtgenote een voorkeur voor Nederlandse dienstmeiden had. Dit vermoeden wordt enigszins bevestigd door het feit dat de andere dienstmeiden die tussen 1866 en 1880 in het huishouden werkten ook meestal uit Nederland kwamen. De twee voorgangers van Elisabeth kwamen uit Oosterhout en Ginneken, vlakbij Breda, waar meer dan waarschijnlijk op dat moment de zus van Elisabeth, Maria woonde. Deze onderlinge verbanden doen vermoeden dat informele mond-aan-mond-reclame belangrijk was voor deze dienstmeiden

om aan een job te geraken. Hoe dit precies verliep is echter nog onduidelijk. In deze periode ontstonden trouwens ook verschillende religieuze instellingen en rekruteringsagentschappen die zich met de onderhandelingen tussen meiden en werkgevers bezighielden. Over hun rol is nog maar weinig geweten.

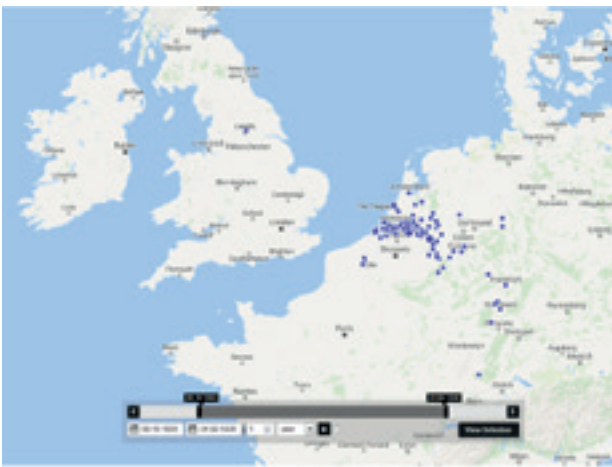
Bevolkingsregister Bredestraat 20 (1866-1880). Bron: Felixarchieef Antwerpen, Bevolkingsregisters, wijk 4 nr.3.

Vanaf 1874 werkte Elisabeth steeds in een huishouden in de zesde wijk. De kans is dan ook groot dat Maria via haar zus ook meteen een job in de Charlottalei kon krijgen dat eveneens in de zesde wijk ligt. Beide zussen zouden zeker nog tot en met 1890 dienstmeid blijven⁸. Op dat moment waren ze respectievelijk zevenendertig en negenendertig jaar oud. Hun leeftijd en stedelijke geboorteplaats strookt niet met het stereotype van dienstmeiden als jonge plattelandse meisjes. Onderstaande onderzoeksresultaten tonen echter aan dat ze geen uitzondering op de regel waren. Tenslotte was – net als voor vele anderen – het verlies van hun vader waarschijnlijk een belangrijk motivatie voor Maria en Elisabeth om als dienstmeid in een vreemde stad aan de slag te gaan.

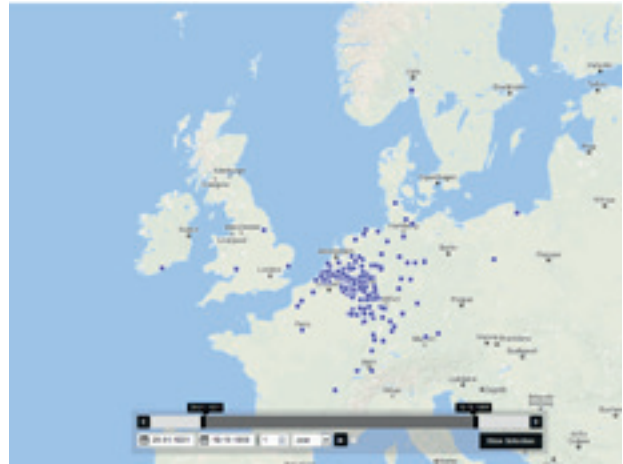
Migratietrajecten

Door de migratietrajecten van individuen of groepen te reconstrueren op een kaart wordt het mogelijk om bepaalde patronen te ontdekken. LAB1100 creëerde met Nodegoat een handig online databanksysteem dat onderzoekers toelaat om informatie uit hun bronnen op een gestructureerde manier te verwerken, bij te houden en direct te visualiseren op een kaart.⁹ Voor dit onderzoek werden de voornamen, achternaam, geboortedatum en -plaats, en aankomstjaar in Antwerpen ingevoerd in Nodegoat. De onderstaande kaarten zijn hier-

van het resultaat. Ze geven de geboorteplaatsen van de buitenlandse dienstmeiden weer die in 1850 of 1880 in Antwerpen toekwamen. Wat als eerste opvalt wanneer de eerste twee kaarten met elkaar vergeleken worden is dat er een duidelijke uitbereiding is van het rekruteringsgebied. Terwijl in 1850 de meeste buitenlandse dienstmeiden nog uit Noord-Brabant of Zeeland kwamen en vaak niet meer dan vijftig kilometer hadden afgelegd voor ze in Antwerpen arriveerden, hadden de dienstmeiden uit 1880 veel vaker grotere afstanden moeten afleggen. De derde kaart toont aan dat in 1880 de meerderheid van buitenlandse dienstmeiden uit Nederlands Limburg en de streken rond de Duitse steden Aken, Keulen en Düsseldorf kwamen. Dit wordt deels verklaard door de aanleg van de IJzeren Rijn maar ook door de verschillende impact van economische en sociale crisissen in deze regio's. De aardappelcrisis van 1845 bracht vooral in Noord-Brabant een zware sociale crisis teweeg die tot en met 1860 voortduurde.¹⁰ Vandaar dat in 1850 een erg groot aandeel van de buitenlandse dienstmeiden uit deze regio kwam. In 1880 was dat aantal echter sterk afgenomen. Ondertussen woedde er echter een zware landbouwcrisis in gebieden die vooral in graanproductie gespecialiseerd waren zoals het zuiden van Limburg en de streek tussen Aken en Keulen.¹¹ De impact hiervan en van de gelijktijdige economische crisis resulteerde in een groter aantal dienstmeiden uit deze twee regio's.

Geboorteplaatsen buitenlandse dienstmeiden aangekomen in 1850 in Antwerpen. Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Geboorteplaatsen van buitenlandse dienstmeiden aangekomen in Antwerpen in 1880. Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Geboorteplaatsen van buitenlandse dienstmeiden aangekomen in Antwerpen in 1880 (detail). Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Wat nog opvalt is dat er een groot verschil is tussen de verspreiding van de geboorteplaatsen van dienstmeiden in de Duitse en Nederlandse regio's. Waar in Noord-Brabant bijvoorbeeld de meeste dienstmeiden verspreid vanuit plattelandsgemeenten naar Antwerpen migreerden, waren de meeste Duitse dienstmeiden geboren in de grote steden in hun herkomstregio zoals Keulen en Aken. De meiden uit Nederlands Limburg bleken zowel uit steden als Maastricht te komen als uit plattelandsgemeenten. Deze verschillen worden nog duidelijker in tabel 1. Het grotere aandeel van stedelijke dienstmeiden vanuit de regio rondom Keulen kan deels verklaard worden door enerzijds de beperkte werkgelegenheid voor vrouwen in de mijnindustrie rondom Aken en anderzijds de aanleg van de IJzeren Rijn.

Aantal en percentage van vrouwelijke dienstmeiden geboren in de stad of het platteland, aangekomen in Antwerpen in 1880 (N=157)

	Prov. Noord-Brabant (NL)	%	Prov. Limburg (NL)	%	Regierungsbezirk Köln (DE)	%
Platteland (NL)	38	76	46	68	16	41
Stad	12	24	22	32	23	59
Totaal	50	100	68	100	39	100

Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Vestigingspatronen

Het GISHistorical Antwerp project van het geschiedenisdepartement van de Universiteit Antwerpen heeft als doel een grote hoeveelheid informatie over de geschiedenis van de stad op kaart te zetten.¹² De software van ArcGIS maakt het mogelijk om gegevens uit een gestructureerd Excelblad op een kaart weer te geven. Omdat de vreemdelingendossiers adresgegevens bevatten, kunnen die via een *gazetteer* van de Antwerpse straatnamen en huisnummers op kaart worden gezet. De onderstaande kaarten geven de eerste verblijfplaats van elke Limburgse, Noord-Brabantse en Keulse dienstmeid weer die in respectievelijk 1850 of 1880 in de stad aankwam. Wanneer de twee kaarten vergeleken worden valt ten eerste de impact van de stadsuitbreiding na 1859 op. Veel meer dienstmeiden werkten nu buiten de oude stadswalling die zich ongeveer ter hoogte van de huidige Leien bevond. Daarbij is de concentratie van Limburgse en Keulse dienstmeiden in straten rondom de Leopoldstraat en Mechelse steenweg opmerkelijk. De Noord-Brabantse dienstmeiden vestigden zich nog steeds eerder in de oude binnenstad. Er is dus sprake van beperkte clustering volgens geboorteregio maar het is nog niet duidelijk wat hiervan de oorzaken zijn.

Eerste verblijfplaats van Limburgse, Noord-Brabantse en Keulse dienstmeiden aangekomen te Antwerpen in 1850. Kaart gemaakt door Iason Jongepier, GISHistorical Antwerp (UAntwerpen/Hercules Foundation) op basis van gegevens uit: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Eerste verblijfplaats van Limburgse, Noord-Brabantse en Keulse dienstmeiden aangekomen te Antwerpen in 1880. Kaart gemaakt door Iason Jongepier, GISHistorical Antwerp (UAntwerpen/Hercules Foundation) op basis van gegevens uit: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Profiel

Eerder onderzoek heeft aangewezen dat de meeste vrouwen als dienstmeid werkten op jongvolwassen leeftijd voor het huwelijk. Onderstaande tabel bevestigt dit deels. Vanuit elke regio zijn de meeste dienstmeiden bij aankomst tussen de achttien en vierentwintig jaar oud. Er is echter wel een opvallend verschil tussen de dienstmeiden die niet tot die categorie behoren. Vooral het hoge aantal dienstmeiden jonger dan achttien jaar uit Limburg en de Keulse regio valt op. Dat geldt zeker als men vergelijkt met dienstmeiden uit Noord-Brabant. De landbouwcrisis tussen 1875 en 1895 had duidelijk een zwaardere impact op de levens van Limburgse vrouwen dan op deze uit Noord-Brabant. Voor de laatste regio valt dan weer het hogere aantal oudere dienstmeiden op. Dit valt moeilijker te verklaren. De nabije ligging van Noord-Brabant speelt mogelijks een rol.

Leeftijd van Noord-Brabantse, Limburgse en Keulse dienstmeiden, aangekomen in Antwerpen in 1880 (N=157)

	Prov. Noord-Brabant (NL)	%	Prov. Limburg (NL)	%	Regierungsbezirk Köln (DE)	%
<18	3	6	13	19	9	23
18-24	29	58	42	62	17	43
25-29	10	20	10	15	10	26
>29	7	14	3	4	3	8
Geen Melding	1	2	0	0	0	0
Totaal	50	100	68	100	39	100

Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Tenslotte valt in tabel 3 het hoge aantal dienstmeiden op dat één of twee ouders verloren had voor ze naar Antwerpen migreerden. Voor bijna vijftig procent van alle dienstmeiden uit de hier bestudeerde regio's was dit het geval. Dit percentage was met 61,5 procent het hoogste bij de dienstmeiden uit de Keulse regio. Vooral het verlies van de moeder had een zware impact op de beslissing om naar een buitenlandse stad te migreren en dus zelf voor een inkomen te zorgen. De zware agrarische en economische crisis in deze periode had een sociale crisis tot gevolg en verplichtte velen om hun thuisomgeving te verlaten om elders een inkomen te verdienen voor zichzelf en eventueel ook het gezin.

Aantal Noord-Brabantse, Limburgse en Keulse dienstmeiden van wie de vader en/of moeder overleden of in leven is (N=157)

	Prov. Noord-Brabant (NL)	%	Prov. Limburg (NL)	%	Regierungsbezirk Köln (DE)	%
Moeder overleden		9		17		6
Vader overleden		7		5		10
Beide ouders overleden		9		4		8
Ouders in leven		19		29		12
Geen Melding		6		13		3
Totaal		50		68		39

Bron: Databank vreemdelingendossiers Antwerpen 1850-1880.

Conclusie

Het fenomeen dat vele huishoudhulpen vrouwelijke migranten zijn is zeker niet typisch hedendaags te noemen. Reeds in de negentiende eeuw waren vele dienstboden vrouwelijke migranten uit binnen- en buitenland. Terwijl mannelijke migranten uit een bredere waaier van jobs konden kiezen en vaak door een voorafgaande studieperiode (of gewoon omdat ze mannen waren) meer verdienden, hadden vrouwen uit het buitenland weinig alternatieven dan te werken als dienstmeid.¹³ De rechten van deze beroepsgroep waren erg beperkt. Tot diep in de twintigste eeuw waren er geen duidelijke arbeidsvoorschriften voor dienstmeiden. Ook vandaag nog blijkt dat de sociale rechten van mensen die gelijkaardige jobs uitvoeren vaak beperkter is dan die van anderen.¹⁴

Zoektocht naar nieuw bronnenmateriaal

De komende drie jaar zal de auteur verder onderzoek verrichten naar buitenlandse dienstmeiden in Antwerpen en Brussel. Een grotere nadruk zal dan liggen op de netwerken van deze vrouwen en de werking van de arbeidsmarkt voor dienstmeiden. Daarvoor is ook ander bronnenmateriaal nodig. Foto's en autobiografieën van binnen- en buitenlandse dienstmeiden zouden enorm interessant zijn maar zijn helaas zelden aanwezig in publieke archieven. Daarom bij deze ook een warme oproep om de auteur te contacteren mocht u zelf over het bestaan van dergelijk materiaal afweten, zeker als dit dateert van voor 1914.¹⁵ Het zou een enorme verrijking kunnen betekenen voor het verdere onderzoek. Het mailadres van de auteur vindt u in de laatste eindnoot.

Thomas Verbruggen
CSG, Universiteit Antwerpen

Eindnoten

1. "Prinsessen, gravinnen en dienstmeiden. De bewoners van het kasteel van Niel-bij-Sint-Truiden (1871-1920)", *Bladwijzer*, 13, online te consulteren op www.heemkunde-vlaanderen.be/publicaties/bladwijzer/#Bladwijzer16, geconsulteerd op 27/09/2016.
2. D. DE KEYZER, "Downton Abbey, waar de vloer nooit vuil wordt", *De Standaard*, 21/05/2016, te consulteren op www.standaard.be/cnt/dmf20160520_02299342, geconsulteerd op 27/09/2016.
3. Idem, "Madame est Servie": leven in dienst van adel en burgerij (1900-1995), Leuven, Uitgeverij Van Halewyck, 1995.
4. GREEFS and A. WINTER, "Alone and Far From Home, Gender and Migration Trajectories of Single Foreign New-comers to Antwerp, 1850-1880", *Journal of Urban History*, 2016, 42/1, 61-80.
5. Ibidem.
6. Voor meer informatie over de vreemdelingendossiers: F. CAESTECKER, F. STRUBBE and P.-A. TALLIER, *De individuele vreemdelingendossiers afkomstig van de Openbare Veiligheid (vreemdelingenpolitie) 1835-1943*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2009; F. CAESTECKER, *Alien Policy. The Creation of Guest Workers, Refugees and Illegal Aliens*, New York and Oxford, Berghahn, 2000 and A. COPPENS en E. DEBACKERE, "De toepassing van het Belgische immigratiebeleid in de negentiende eeuw", *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 45, 2/3, 12-45.
7. Zie: <https://familysearch.org/search/collection/2023926>, geconsulteerd op 27/09/2016.
8. Enkel de bevolkingsregisters die meer dan 120 jaar geleden afgesloten zijn, zijn openbaar.
9. Zie: <https://nodegoat.net/>, geconsulteerd op 27/09/2016.
10. Zie o.m.: M. SCHROVER, "The demographic consequences of changing employment opportunities: Women in the Dutch Meierij in the nineteenth century", *The History of the Family*, 1997, 2/4, 451-480.
11. S. LANGEWEG, *Mijnbouw en arbeidsmarkt in Nederlands-Limburg. Herkomst, werving, mobiliteit en binding van mijnwerkers tussen 1900 en 1965*, Hilversum, Verloren, 2011, 79-81 en F.B. TIPTON, "The regional dimension: economic geography, economic development, and national integration in the nineteenth and twentieth centuries", in: S. OGILVIE and R. OVERY (eds.), *Germany: A New Social and Economic History (Volume 3) since 1800*, London, Hodder Arnold, 11.
12. Zie: <https://www.uantwerpen.be/en/projects/gistorical-antwerp/>, geconsulteerd op 27/09/2016.
13. H. GREEFS and A. WINTER, "Alone and Far From Home", 61-80.
14. Zie o.m.: http://www.ilo.org/global/docs/WCMS_209773/lang-en/index.htm, geconsulteerd op 27/09/2016.
15. thomas.verbruggen@uantwerpen.be